

DE KUNST VAN HET OPZETTEN

Tekst: Reinier Broeks
Foto's: Reinier Broeks en Jeroen Bennema



“Schouderhoogte rond de 145 cm heeft een wat rafelig uiterlijk over het geheel een wat pezig voorkomen is voortdurend zijn omgeving aan het scannen maakt overigens een kalme indruk kijk schrander uit zijn ogen en is kort van stof zeer aangename gesprekspartner?”

Achter Assen (NI) ligt Loon, een klein gehucht onder de rook van deze provinciehoofdstad. Je waant je er een beetje in het buitenland vanwege het licht glooiende landschap, de uitgestrekte akkers en de schijnbare rust. Eenmaal bij zijn huis aangekomen wijst niets erop dat hier jager en preparateur Jeroen Bennema (1959) woont. Hooguit de op de ramen geplakte vogels verwijzen naar een natuurvriend.

Officieel heet zijn beroep taxidermist, maar dat is geen alledaags woord. Hij noemt zichzelf opzetter of opstopper. Het mooie aan opzetten is om van een dood iets weer wat ‘levends’ te maken. Jeroen creëert illusies. Per jaar zet hij honderden

beesten op die onder andere door jagers worden aangeleverd. Daarnaast is hij één van de weinigen in Europa die huisdieren opzet; jaarlijks zo’n 60 honden en katten. ‘U krijgt uw hond niet terug, maar bijna wel.’

Voor Jeroen is plezier in zijn werk het belangrijkste. ‘Wat ik mooi vind is, dat wanneer klanten hun dier weer terugkrijgen, ze van alles opnieuw beleven. Dat zijn heel ontroerende momenten, want een jager heeft er vaak heel veel voor moeten doen om aan zijn trofee te komen. Om het effect nog wat te vergroten, staat het beest bij de presentatie onder een zwarte doek die Jeroen er vervolgens langzaam af haalt.

Jubileumjaar

Jeroen heeft leren jagen in het veld van Cartouche. Cartouche, oud-redacteur van De Nederlandse Jager, had vlakbij Loon een jachtveld. De opa van Jeroen, Willem Frans Driesens, was goed met Cartouche bevriend. Zo kreeg Jeroen een bijzondere jachtopleiding op een ludieke plek. Het begon met weken lang hutten en laddertjes plaatsen voor Cartouche, Rien Poortvliet en opa. Vanaf zijn 18de heeft Jeroen zijn jachtakte. Hij is van beroep eerst poelier geweest, daarna reclamete-kenaar en nu is hij preparateur. Vroeger was er per provincie een maximum aan het aantal preparateurs. Daardoor was het moeilijk om preparateur te worden.

een jaar of acht toen ik van Sinterklaas een opgezet waterhoentje kreeg. Dat fascineerde mij zo, dat ik zo iets later zelf ook zou willen kunnen. Op enig moment heb ik een winkelpand in Rolde gehuurd van waaruit ik mijn werk deed. Behalve van de gevelreclame met de tekst ‘Preparateurstudio Bennema’ heb ik het altijd moeten hebben van mond-tot-mondreclame. De eerste drie jaren waren heel zwaar; ik verdiende amper droog brood. Pas daarna ging het lopen. De eerste grote stap die ik zette was een jacht in Zuid-Afrika. Ik was namelijk via via in contact gekomen met een professionele jager uit Zuid-Afrika. Hij heet André. Hij kwam via mij bij een goede kennis op de Veluwe een paar dagen komen jagen en vissen en als tegenprestatie nodigde hij mij later uit om in Zuid-Afrika te komen jagen.

En eenmaal in Afrika?

Toen ik in Zuid-Afrika aankwam, ben ik eerst bij een collega-preparateur langs gegaan om wat meer te weten te komen over de do’s & dont’s van het jagen aldaar. De daaropvolgende dagen heb ik een record wildebeest (gnoe) geschoten, een hartebeest (koe-antilope), een bavian en een jakhals. “Today it’s for free”, zei André steeds. Wat een belevenis zeg! Dat is wel even wat anders dan een reebok of een haas schieten. Uiteindelijk werd dit de start van mijn huidige werk en mijn verdere leven. Dankzij het prepareren kan ik jagen.

Stond je op de wachtlijst, dan ging je iedere keer als er iemand mee stopte, een plaatsje omhoog. Een ander bijkomend probleem was dat een preparateur geen jachtakte mocht hebben. Met behulp van een jurist uit de familie heeft Jeroen toch nog betrekkelijk snel zijn preparateurvergunning gekregen en ook zijn jachtakte kunnen behouden. ‘Waarschijnlijk is 2012 mijn jubileumjaar en ben ik 25 jaar preparateur. Maar dat weet ik niet zeker.’

Hoe kwam je er toe om preparateur te worden?

Als kind was ik al bezig met het uit elkaar pluizen van uilenballen. En ik was

uitnodiging om te prepareren (wat ik uiteraard betaald kreeg), en daarnaast om te jagen. In Amerika kwamen daar ook nog de opnamen van 7 Dvd’s bij met instructies over het prepareren.

Jeroen Bennema uit Loon is in een kleine kring wereldberoemd op zijn vakgebied. En als hij niet reist of jaagt, maakt hij lange dagen in de werkruimte van zijn boerderij in Loon.

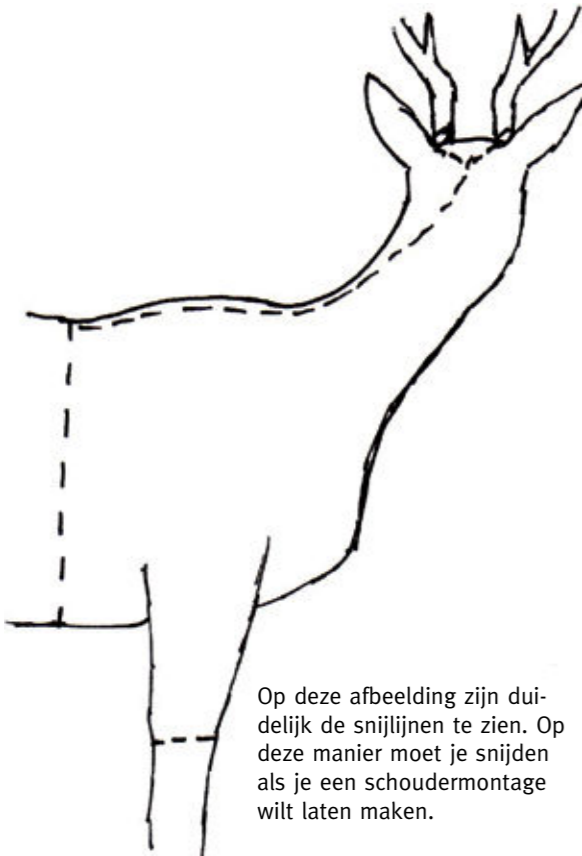
Stel, ik wil een bok met gewei, kop en nek opgezet hebben, waar moet ik dan tijdens de jacht aan denken?

Wanneer je je keuze voor de bok hebt gemaakt, moet je proberen de bok net achter de voorloper te raken. Dan is het schot dodelijk en beschadig je zeer waarschijnlijk niet teveel huid, want daar heb ik best een flink stuk van nodig. Het ontweiden doe je op de Schotse manier: je ontweidt via de buikholte en laat de keel en de borst intact. Snijd de huid zover mogelijk achter de voorlopers weg, in ieder geval tot achter de schouderbladen, en snijd zo weinig mogelijk in de huid. Daarna moet je zoveel mogelijk vlees wegsnijden en de huid bestrooien met zout. Dan de huid samenvouwen en met kop en al in de vriezer leggen. Kijk maar naar het plaatje op blz 50. Als je daarna de bok bij mij aanlevert, dan ga ik eerst verder met villen en het splitsen van de huid van de kop en daarna zout ik alles.

Daar ben ik 2-3 uur mee bezig. Het geheel moet een week drogen. Vervolgens wordt alles opgewekt in een bak water en weer goed schoongemaakt. Daarna gaat de huid in een looibad met zout en

Sinds mijn reis naar Zuid-Afrika ben ik in nog 12 andere landen geweest om te gaan prepareren en te jagen. Meestal in die volgorde. Ik word gevraagd voor het prepareren en vaak zeggen ze dan ook: “neem je buks maar mee”. Ik heb Amerika, IJsland, Zambia, Engeland, Schotland, België, Denemarken, Zweden, Tsjechië, Slowakije, Duitsland en Roemenie al bezocht. Steeds op





Op deze afbeelding zijn duidelijk de snijlijnen te zien. Op deze manier moet je snijden als je een schoudermontage wilt laten maken.



Een reebok in "full mount".

aluin. Vervolgens kies ik een polystyreen model en na het centrifugeren van de huid prepareer ik het geheel met watten en pinnetjes. Het geheel moet daarna 2 tot 3 maanden drogen.

Waarin verschil jij van andere preparateurs?

Wat mijn werk zo speciaal maakt is, dat ik veel werk met air-brush, een verfspuit-techniek. De poten van een havik bespuit ik met wel twaalf, dertien laagjes, met allemaal een verschillende kleur, om een zo natuurgetrouw mogelijk effect te krijgen. Al zeg ik het zelf: het resultaat is over het algemeen verbluffend. Met air-brush kun je veel natuurlijke (kleur) effecten aan een dier heel realistisch benaderen. Van dichtbij, maar zeker vanaf een afstandje, ziet het er natuurgetrouw uit. Wat verder verschilt, is de houding van de beesten, vriendelijk en rustig. Dat is mijn stijl. Ik denk namelijk dat beesten in de natuur nauwelijks agressief zijn.

Jeroen is een perfectionist ten voeten uit. Hij heeft alles wel zo'n beetje opgezegt: van kolibri tot oehoe, van coyote

tot leeuw. Het mooiste vond hij toch wel de gouden Japanse steenmarter. Op het eiland Hokaido is de Japanse marter jachtwild. Het is een oranje marter met een witte kop en zwarte voetjes. Jeroen heeft er drie opgezet voor een Zwitsers museum. Het waren een mannetje en een vrouwtje in winterkleed en een vrouwtje in zomerkleed. 'Prachtig, dat de natuur zoiets kan maken. En wat een voorrecht dat ik ze op mocht zetten.'

Wat staat je tegen in je vak? Welk dier zou je nooit opzetten?

Dat gaat niet om één specifiek dier. Ik wil een dier gewoonweg niet in diskrediet brengen. Een das met een gebroken poot bijvoorbeeld of een baviaan als een WC-rolhouder of met een dienblad in zijn poten. Dat soort dingen gaat mij echt te ver. De opgezette dieren moeten zo natuurgetrouw worden verwerkt en ze moeten er uitzien alsof ze hun zondagse pak hebben aangetrokken.

Als ik een vossenhuidje gelooid wil hebben, wat moet ik dan doen?

Schiet een vos, het liefst in winterkleed, want dat zijn de mooiste. Schiet niet op

de kop, en als het kan met een klein kaliber: .222 of .223. Zelf ontweiden, de huid eraf halen of hem helemaal invriezen en zo bij mij aanleveren. Als je zelf de huid eraf wilt halen moet je goed weten wat je doet; het is best een klus. Wanneer je zo ver komt: de huid aan de binnenkant goed schoon schrapen en dan veel zout



Een Auerhaan in baltshouding.

erop. Dubbelvouwen met de haarkant naar buiten. Dat weer in een zak doen en invriezen. Dat kun je ook helemaal uit handen geven. Wat je ook doet, stop de vos in voldoende plastic zakken om besmetting met ziektekiemen te voorkomen. Werk altijd met handschoenen en het liefst een mondkapje op. Zo'n vos heeft nogal wat om zich heen hangen. Ondanks alle maatregelen kun je vossenlintworm krijgen via verstuiving op je kleding. De eitjes van de vossenlintworm zijn zo ontzettend licht.

Tot slot, Jeroen, welk onderwerp is nog niet aan de orde geweest?

Het onderhoud, heel belangrijk: de dieren altijd afstoffen met een zachte doek. Met een klein hondenborsteltje kan ook. Met de haren of de veren mee bewegen. Niet met de kruimel- of stofzuiger. Blaas je hem schoon met een föhn, dan altijd met koude lucht. Het verdient aanbeveling om 2-3 keer per jaar het beest te onderhouden.

En ja: schiet ook een keer niet. Het hoeft niet allemaal dood.



Jeroen in zijn atelier.



De zaagmeelton, hier worden huiden gedroogd.